

*A BGSZC Károlyi Mihály Két Tanítási Nyelvű
Közgazdasági Technikum*

KÉPESSÉGFEJLESZTÉS – (SZÖVEGÉRTÉS ÉS FORRÁSELEMZÉS) HELYI TANTERV

a 9.Kny. évfolyamok számára

Heti 2 óra

Készítette:
beiskolázási/magyar
munkaközösség és
történelem munkaközösség

Készült: 2025. szeptember 4.

TARTALOMJEGYZÉK

A) KÉPESSÉGFEJLESZTÉS (SZÖVEGÉRTÉS – MAGYAR)

- 1. A tantárgy tanulásának célja**
- 2. Követelmények és magasabb évfolyamra lépés feltételei**
- 3. Ellenőrzés, értékelés**
- 4. A taneszközök kiválasztásainak eszközei**
- 5. A tanterv témakörökre lebontva**

B) KÉPESSÉGFEJLESZTÉS (FORRÁSELEMZÉS/SZÖVEGÉRTÉS – TÖRTÉNELEM)

- 1. A tantárgy tanulásának célja**
- 2. Követelmények és magasabb évfolyamra lépés feltételei**
- 3. Ellenőrzés, értékelés**
- 4. A taneszközök kiválasztásainak eszközei**
- 5. A tanterv témakörökre lebontva**

A) SZÖVEGÉRTÉS – MAGYAR

1. A TANTÁRGY TANULÁSÁNAK CÉLJA

A technikai szövegértés- és anyanyelvi-kompetencia fejlesztés a közvetlen szövegértés erősítésén túl felkelti a megnyilatkozás iránti igényt, erősíti az etikai és erkölcsi ítélőképességet. Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata a nyelv mint változó rendszer megismerése, illetve a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, képessé váljanak azok funkcionális elemzésére, gyakorlati alkalmazására, így segítve és megalapozva a tanulók önálló ismeretszerzését, tanulását, valamint a velük szoros összefüggésben levő differenciált gondolkodást, az élethosszig tartó tanulás képességét és igényét. Így alapot kap, hogy a későbbi tanulmányok során a tanuló képessé válik a szövegek önálló megalkotásában megfelelni a beszédhelyzetet, a hallgatóságot figyelembe vevő, az alkotói szándékból, az olvasók igényeiből, továbbá a különféle szövegműfajok normáiból fakadó erkölcsi, esztétikai és kulturális elvárásoknak.

A tantárgy feladata továbbá, hogy tudatosítsa és rendszerezze a korábban megszerzett tudást a nyelv társas, társadalmi szerepéről, a nyelv és gondolkodás viszonyáról.

Fő célkitűzések:

- A szövegértés fejlesztésén keresztül az összes tantárgy tanulásának támogatása, ezen felül a való életben való tájékozódás erősítése.
- A szövegalkotás révén a cizellált, kommunikációs körülményeknek megfelelő szövegműfajok megalkotása, ezek felismerése; illetve formális–informális szövegek készségi szintű elkülönítése.
- Ezek támogatása a helyesírás alapos, részletes ismeretével, mely magabiztosságot ad az írásbeli megnyilatkozások során, nem utolsó sorban pedig elősegíti a minél eredményesebb érettségi vizsga majdani letételét.
- A térben és időben való tájékozódás elsajátítása a későbbi irodalom- és kultúrtörténeti tanulmányok eredményességének megalapozásához, mely egyben az életben való kétirányú kulturális kommunikáció magabiztosságának támogatása is.
- Alapvető stilisztikai ismeretek készségi szintű elsajátítása.
- Irodalomelméleti alapok szintentartása.

2. KÖVETELMÉNYEK

Adott évfolyamon a fenti céloknek megfelelően a követelmények kialakításánál különösen nagy hangsúlyt helyeztünk az alapvető kompetenciák fejlesztésére, vagyis

- 1. A magyar nyelv **helyesírásának** a *A magyar helyesírás szabályai* hatályos, 12. kiadásának ismeretén alapuló magabiztos tudása.
- 2. Egyoldalas **szöveg megalkotása önállóan**, magadott témában. Ez nemcsak az önkifejezés és lényeglátás erősítése, hanem az írásbeli érettségi vizsga vonatkozó része felé mutató első lépés, mely a későbbi évek során a szövegbővítés elsajátításával már a kívánt terjedelmű dolgozatok megírását fogja eredményezni. A jelen megalkotandó szövegek mind önálló ötlet, mind választható témák körüljárásának képességét igénylik. Ehhez a brainstorming, vázlat, pizkozat, kész szöveg fázisainak ismerete, önálló használatának elsajátítása a cél. Ehhez elengedhetetlen első lépésként

a szövegműfajok felismerése, azok formális mivoltának konkrét adatokkal való alátámasztása.

- 3. Ehhez kapcsolódóan a **stílusrétegek** alapvető ismerete, formális és informális nyelvi regiszter magabiztos elkülönítésének képessége szóban és írásban.
- 4. Az **irodalomtörténeti korok közti tájékozódás** mind világ- mind magyar irodalom vonatkozásában. Ez a történelemtudománnyal való interdiszciplináris tudás, mely jelen tantárgy egységét legfőképp indokolja, a hozott tudás hiányosságának pótoltatását is jelenti, tehát célja, hogy amennyiben a korstílusok és meghatározó történelmi illetve irodalomtörténeti események még nem adnának egységes képet a tanuló számára, ezt az illető évfolyamon a tanulmányi munka pótolja illetve cizellálja.
- 5. Az **irodalomelméleti** alapok szinten tartása is cél, hiszen a későbbi műelemzések során erre ugyanúgy, sőt, egyre mélyebben lesz szükségük a tanulóknak, mint korábban. A más általános iskolában megismert hasonlat, metafora, metonímia, rím, stb. felismerése és értelmezése ezért szinten tartásra szorul.

3. ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

AZ ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS kritériumai megfelelnek a Szakmai Program Történelem Tantervében szereplő elveknek. Ennek megfelelően nagy hangsúlyt helyezünk a

- **a kompetenciákra**
- **a közép- és emelt szintű érettségi vizsga témaköreire**
- **az írásbeli és szóbeli számonkérés rendjére és formáira, valamint az iskolai gyakorlásra**

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások rendje, formái, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

Az írásbeli számonkérés formái:

a) Írásbeli dolgozat

A írásbeli dolgozat egy-egy anyagrész lezárására szolgáló számonkérési forma, mely max. 45 percet vehet igénybe. Értékelése egy osztályzattal történik, melyet az osztályozó naplóba a megfelelő hónaphoz ír be a szaktanár. **A dolgozatot egy héttel előbb be kell jelenteni** és szükség esetén összefoglalás előzi meg.

b) Rövid írásbeli számonkérés

A rövid írásbeli dolgozat kisebb anyagrész elsajátításának ellenőrzésére szolgál. Célja a tanulók munkájának folyamatos ellenőrzése, ezért előre bejelenteni nem kell. Időtartama max. 20 perc.

c) Szövegértés feladatsor

A szövegértés feladatsor lehet

- órai gyakorlás
- önellenőrzés
- számonkérés

eszköze egyaránt. Ezeknek kitöltetése (órai vagy otthoni feladat), továbbá ilyenek **készítettése** (minimum 45 perc, vagy otthoni munka) a tanulók számára elengedhetetlen, mintegy magját adja a szövegértési kompetencia kialakulásának. Ilyen módon ez a fajta

számonkérés, amennyiben 45 perces, 100%-os órai munka vagy írásbeli dolgozat jegyként kerül értékelésre. Amennyiben ez a rövid írásbeli számonkéréshez hasonlóan előre be nem jelentett, 20 percnél többet nem igénylő, kisebb feladat, értékelése az „írásbeli röpdolgozat” (33%-os) értékelésével azonos.

Az órai írásbeli és szóbeli számonkérés formáinak jellege:

- **egyszerű, rövid választ igénylő feladatok**
(előzetes ismeretekre épülő kérdések megválaszolása, szövegből vagy képről információk gyűjtése, egyszerű következtetések megfogalmazása, való életből vett példák etikus és észszerű lereagálásának fejlesztése)
- **szövegesértés feladatsor**
- **szövegalkotás**
- **projektmunka**
(egyéni vagy csoportosan otthon elkészített, határidőre beadandó, a közösségi tanulást szolgáló feladatok – pl.: plakát, videó, csoportos kiselőadás)
- **órai munka**
(egyéni vagy közös (pármunka, csoportmunka, szakértői mozaik) részvétel az órai munkában, önálló jegyzetkészítés)
- **tollbamondás**
- **szóbeli számonkérés (felelet, előadás stb.)**
- **több órai aktív, illetve passzív tanulói munka érdemjeggyel történő értékelése**
- **tanórán kívüli tevékenység**
(verseny, vetélkedő, faliújság) osztályzattal való értékelése

az érettségi és a helyi programterv követelményeinek megfelelően.

Bármely írásbeli számonkérésre elégtelen osztályzat adható, ha a tanuló nem megengedett segédeszközt használt megírása során.

Az írásbeli munkákat kijavítva, a pedagógus értékelése mellett aláírásával ellátva legkésőbb két héten belül ismertetni kell a tanulóval. A tanuló joga, hogy a kijavított és értékelt írásbeli számonkérést megtekintse.

Az értékelés 5 fokozatú érdemjeggyel történik. A kiemelkedő teljesítményt félévenként szaktanári dicsérettel értékeljük.

Az elégtelenre álló tanulók szüleit legkésőbb a félévi, illetve az év végi lezárás előtt 10 nappal értesíteni kell.

Az osztályozás a következő százalékos megoszlás alapján történik:

0-29 %	elégtelen (1)
30-46 %	elégséges (2)
47-63 %	közepes (3)
64-79 %	jó (4)
80-100 %	jeles (5)

Az otthoni felkészüléshez előírt szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai az érvényben lévő előírásoknak és követelményeknek megfelelően történik. A házi feladatok céljai, kiadásának elvei és jellege a két tanítási nyelvi előkészítő évfolyamon megfelelnek a

Szakmai Program Magyar Nyelv és Irodalom Tanterv későbbi évfolyamokra vonatkozó elveinek.

A képességfejlesztés (szövegértés és forráselemzés) tantárgy osztályzata két részterület eredményéből tevődik össze:

- Szövegértés – magyar
- Forráselemzés/szövegértés – történelem

A félévi és év végi jegy kialakításánál a két részterület átlagát kell figyelembe venni azon elv figyelembe vételével, miszerint a súlyozás a Szövegértés – magyar terület felé történjen.

4. A TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ESZKÖZEI

A TANESZKÖZ KIVÁLASZTÁS KRITÉRIUMAI a Szakmai Program Magyar nyelv és irodalom tantervében szereplő leírásokkal egyezik meg.

5. A TANTERV TÉMAKÖRÖKRE LEBONTVA

Évi óraszám: 36 óra (heti 1 óra)

Tantervi célok és követelmények teljesítésére: 30 óra

Ismétlés: 1 óra

Könyvtárlátogatásra: 1 óra

Fenntarthatóság, környezetvédelem: 2 óra

Számonkérés: 2 óra

A KÖVETELMÉNYEK témakörök szerinti lebontásban a központi követelményeinek megfelelnek, azonban jelen tantervben az egyes témák, illetve órátípus megjelölések után zárójelben, dőlt betűvel jelölt tartalmak nem kötelezőek, csak ajánlások.

I. Helyesírás-fejlesztés - 6 óra

- A helyesírás szabályainak tematikus lebontásban való ismétlő-bevéső jellegű átadása.
- Számonkérés tollbamondások formájában.
- A szövegalkotások során felmerülő hibákra való figyelem összpontosítása, szükség szerint differenciált ismétlő jellegű gyakoroltatása.

II. Értő olvasás fejlesztése - 10 óra

- Szövegértés feladatsorok kitöltetése, ezek közös értékelése.
- Az értő olvasás során nem csupán szövegértés feladatsorok kitöltetésével fejlesztjük a tanulókat, hanem emellett olyan irodalmi szövegeket is kínálunk nekik, melyek az irodalomelméleti ismereteik szinten tartása végett is hasznosak a számukra. Ezeket gyakorolhatunk, miközben olvasott szövegértésüket is fejlesztjük.

III. Szövegalkotás fejlesztése

- 6 óra

- Az középiskolai évek során egyre fontosabbá váló szövegalkotás – mely az érettségi szerves részét képezi – tudás, melyet muszáj szinten tartani, hiszen a szövegértéssel kéz a kézben járva egymást kölcsönösen fejlesztő kompetenciák. Ehhez egyik klasszikus módszer a teljesen önálló szövegalkotás.
- A szövegalkotás fázisaira építve (brainstorming, vázlat, piszkozat, tisztázat) különböző fázisokból kiindulva gyakoroltatható a szövegalkotás.

IV. Az irodalomtörténeti időben való tájékozódás fejlesztése

- 6 óra

Ugyancsak a tantervi képességfejlesztéssel összhangban, szövegértéses módszerrel az irodalomtörténeti időben való tájékozódás fejlesztése, készséggé tétele szintén elengedhetetlen ezen az évfolyamon.

V. A stílus mint a szövegértés szerves része

- 2 óra

Az alapvető stilisztikai ismeretek, az argó, a szleng, a köznyelvi stílusréteg elkülönítése az irodalmi stílustól ugyancsak elengedhetetlen kommunikációs kompetencia, mely mind a szövegértésen, mind a szövegalkotáson fejleszthető. Dedikáltan erre – bár a fenti két tevékenységgel nyilván folyamatosan fejlesztjük ezt a kompetenciát – két tanórát szánunk.

B)FORRÁSELEMZÉS/SZÖVEGÉRTÉS – TÖRTÉNELEM

1. A TANTÁRGY TANULÁSÁNAK CÉLJA

A technikumi történelemtanítás az általános iskolában elsajátított ismeretekre és kompetenciákra épül. Míg az általános iskolában a történetek elbeszélése, a régebbi korok és történelmi szereplők szemléletes bemutatása az elsődleges, a középiskolai történelemtanításban mindez kiegészül **a források feldolgozásával, történelmi helyzetek és folyamatok több szempontú elemzésével, a problémák azonosításával és megtárgyalásával. Az önálló információgyűjtés és –feldolgozás, a történelmi jelenségek értelmezése, elemzése, a különböző érvek mérlegelése, valamint a következtetések levonása** együttesen segíti a történelmi szemléletmód kialakulását. A tantárgy tanulásának élményszerűségét már nemcsak a történetek izgalma vagy az érdekes feladatok nyújtják, hanem azok az elemzések, viták, felismerések is, amelyek az egyes témák, problémák feldolgozása során felmerülnek. Ezen célok megvalósítását segíti elő a képességfejlesztés órák keretében történő munka heti 1 órában.

FŐ CÉLKITŰZÉSEK:

- a történelemtanulás fontosságának és jelentőségének megértetése a tanulókkal;
- az általános iskolai tananyag szinten tartása;
- a történelemtanuláshoz szükséges **alapképességek és készségek elsajátítása és gyakoroltatása** a tanulókkal, mintegy már előre tudatosan szoktatva őket a későbbi középszintű érettségi vizsgakövetelmények kompetenciáihoz, közülük:
- a középszintű érettségi követelmények kompetenciáinak megfelelő írásbeli és szóbeli feladatok megoldásának gyakoroltatása.
- a tanulók kommunikációs készségének fejlesztése;
- a tanulók történelemszemléletének a NAT céljainak megfelelő alakítása.

TOVÁBBI CÉLJAINK:

hozzásegíteni tanulóinkat ahhoz, hogy

- történelmi forrásokból (tárgyi, írásos stb.) információkat tudjanak gyűjteni és következtetéseket megfogalmazni;
- tudjanak képi forrásokat megadott szempontok szerint értelmezni;
- képesek legyenek egyszerű diagramokból, grafikonokból és kronológiákból információkat gyűjteni és következtetéseket levonni;
- képesek legyenek a tények és feltételezések megkülönböztetésére;
- tudjanak egy korhoz kapcsolódó fogalmakat felismerni és kiválasztani;
- képesek legyenek történelmi helyszínek azonosítására térképeken;
- tudják a tanultakat okok és következmények szerint rendezni;
- legyenek képesek a lényeges és a kevésbé lényeges megkülönböztetésére;
- ki tudják magukat fejezni adottságaiknak megfelelő szinten szóban és írásban egyaránt;
- erősíteni tudják magukban a pozitív értékek tiszteletét, az emberek iránti toleranciát, empátiát és a szociális felelősség tudatát, illetve

- arra irányuló képességeiket, hogy logikusan és tárgyilagosan tudjanak érvelni és felelősséggel legyenek képesek ítéletet alkotni.

2. KÖVETELMÉNYEK

Adott évfolyamon a fenti céloknak megfelelően a követelmények kialakításánál különösen nagy hangsúlyt helyeztünk az alapvető kompetenciák fejlesztésére, vagyis

1. **ismeretszerzés és a források használatára és értékelésére** /a tárgyi és írásos, a képi, térképes források használata, információgyűjtés, értékelés, azonosítás, összehasonlítás stb./
2. **a térben és időben való tájékozódásra** /történelmi helyszínek azonosítása különböző térképeken, egyszerű történelmi térképvázlatok készítése, konkrét történelmi események térben és időben való tanulói elhelyezése, összehasonlítása, változások felismerése stb./
3. **a szaknyelv/szaktárgyi kommunikáció tanulói alkalmazására** /az általános és konkrét történelmi fogalmak azonosítása és helyes használata, egyszerű szaktudományos szöveg összefoglalása, vázlat készítése, jegyzetelés, kiselőadás/digitális prezentáció készítése és bemutatása, történelmi tárgyú folyamatábrák, digitális táblázatok stb. készítése, történelmi tárgyú szerkesztett szöveg (esszé) alkotása, vélemény kifejtése stb./
4. **a történelmi gondolkodás fejlesztésére** /társadalmi és történelmi problémák megfogalmazása és összehasonlítása, rendszerezés, okok és következmények megfogalmazása, hipotézisek alkotása, történelmi helyzetek és folyamatok összehasonlítása, szabályszerűségek felismerése, feltevések megfogalmazása, ellenérvek mérlegelése, stb./

Fenti célok, ill. az alapvető kompetenciák fejlesztése a kerettantervben megfogalmazott követelmények, témák felhasználásával történik. Mindazonáltal, mivel előkészítő évfolyamokról van szó, nem törekszünk teljességre, főleg olyan anyagrészeket választottunk ki, amelyekkel szakmai és módszertani szempontból "az órákon jól meg lehet mozgatni" a tanulókat.

Ennek megfelelően a követelmények témakörök szerinti lebontásban a Kerettanterv követelményeinek megfelelnek, azonban jelen tantervben az egyes témák, illetve órátípus megjelölések után dőlt betűvel jelölt tartalmak nem kötelezőek, csak ajánlások.

3. ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

AZ ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS kritériumai megfelelnek a Szakmai Program Történelem Tantervében szereplő elveknek. Ennek megfelelően nagy hangsúlyt helyezünk a

A/ a kompetenciákra

B/ a közép- és emelt szintű érettségi vizsga témaköreire

C/ az írásbeli és szóbeli számonkérés rendjére és formáira, valamint az iskolai gyakorlásra és az otthoni felkészüléshez szükséges megfelelő számú gyakorló feladatok kiadására és ellenőrzésére

1. Az írásbeli beszámoltatások rendje, formái, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

Az írásbeli számonkérés formái:

d) Írásbeli dolgozat

A írásbeli dolgozat egy-egy anyagrész lezárására szolgáló számonkérési forma, mely max. 45 percet vehet igénybe. Értékelése egy osztályzattal történik, amelyet az osztályozó naplóba a megfelelő hónaphoz ír be a szaktanár. **A dolgozatot egy héttel előbb be kell jelenteni** és szükség esetén összefoglalás előzi meg.

e) Rövid írásbeli számonkérés

A rövid írásbeli dolgozat kisebb anyagrész elsajátításának ellenőrzésére szolgál. Célja a tanulók munkájának folyamatos ellenőrzése, ezért előre bejelenteni nem kell. Időtartama max. 20 perc.

Az órai írásbeli számonkérés formáinak jellege:

- **egyszerű, rövid választ igénylő feladatok**
(források alapján egyszerű következtetések megfogalmazása, térképekről információk gyűjtése, egyszerű következtetések megfogalmazása célok, következmények megkülönböztetése, képekről, térképekről, diagramokról információk gyűjtése stb.)
- **szöveges, kifejtendő feladatok**
(esszék)

az érettségi és a helyi programterv követelményeinek megfelelően.

Bármely írásbeli számonkérésre elégtelen osztályzat adható, ha a tanuló nem megengedett segédeszközt használt megírása során.

Az írásbeli munkákat kijavítva, a pedagógus értékelése mellett aláírásával ellátva legkésőbb két héten belül ismertetni kell a tanulóval. A tanuló joga, hogy a kijavított és értékelt írásbeli számonkérést megtekintse.

Az értékelés 5 fokozatú érdemjeggyel történik. A kiemelkedő teljesítményt félévenként szaktanári dicsérettel értékeljük.

Az elégtelenre álló tanulók szüleit legkésőbb a félévi, illetve az év végi lezárás előtt 10 nappal **értesíteni kell.**

Az osztályozás a következő százalékos megoszlás alapján történik:

0-29 %	elégtelen (1)
30-46 %	elégséges (2)
47-63 %	közepes (3)
64-79 %	jó (4)
80-100 %	jeles (5)

2. Szóbeli számonkérés:

- szóbeli számonkérés (felelet, előadás stb.)
- történelmi események bemutatása és értékelése térképvázlat alapján
- több órai aktív, illetve passzív tanulói munka érdemjeggyel történő értékelése
- tanórán kívüli tevékenység (verseny, vetélkedő, pályamunka, faliújság, térképfelelősi tevékenység, tanulói gyűjtőmunka) osztályzattal való értékelése

Az otthoni felkészüléshez előírt szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai az érvényben lévő előírásoknak és követelményeknek megfelelően történik.

3. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A házi feladatok céljai, kiadásának elvei és jellege a két tanítási nyelvi előkészítő évfolyamon megfelelnek a Szakmai Program Történelem Tanterv későbbi évfolyamokra vonatkozó elveinek.

A képességfejlesztés (szövegértés és forráselemzés) tantárgy osztályzata két részterület eredményéből tevődik össze:

- Szövegértés – magyar
- Forráselemzés/szövegértés – történelem

A félévi és év végi jegy kialakításánál a két részterület átlagát kell figyelembe venni azon elv figyelembe vételével, miszerint a súlyozás a Szövegértés – magyar terület felé történjen.

4. A TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ESZKÖZEI

A TANESZKÖZ KIVÁLASZTÁS KRITÉRIUMAI a Szakmai Program Történelem tantervében szereplő leírásokkal egyezik meg.

5. A TANTERV TÉMAKÖRÖKRE LEBONTVA

Évi óraszám: 36 óra (heti 1 óra)

Tantervi célok és követelmények teljesítésére: 31 óra

Könyvtárlátogatásra: 1 óra

Fenntarthatóság, környezetvédelem: 2 óra

Ismétlés, számonkérés: 2 óra

A KÖVETELMÉNYEK témakörök szerinti lebontásban a központi követelményeinek megfelelnek, azonban jelen tantervben az egyes témák, illetve órátípus megjelölések után zárójelben, dőlt betűvel jelölt tartalmak nem kötelezőek, csak ajánlások.

IV. Bevezetés. A történelem, mint tudomány és iskolai tantárgy - 4 óra

- A történelem tárgya, szereplői, a történelemtudomány és a történész fontosabb feladatai
- A történelem alapforrásai (*pl. források keresése az atlaszban*)
- A történelem segédtudományai, a történelem, mint iskolai tantárgy tanulásának jelentősége
- Gyakorló óra: „játékos” betekintés a történész műhelyébe (annak bemutatása játékos formában apró példákon keresztül, miként gyűjt fontos információkat különböző

tárgyi emlékekből, írásos forrásokból, vagy szellemi hagyatékokból, esetleg egyszerre mindhárom forrástípusból egy történetész)

II. A Történelmi atlasz használatáról

- 8 óra

- A történelmi térben való tájékozódás fejlesztése *(pl. az ókori kelet birodalmainak elhelyezkedése, a Római Birodalom területének változásai, stb.)*
- Események helyszínekhez való kapcsolása *(pl. az ókor nagy csatái, a középkor nagy csatái)*
- Eseménysorok nyomon követése térképen *(pl. a népvándorlás eseményei, a tatárjárás útvonala, Hunyadi János és Mátyás híres ütközeteinek bemutatása)*
- Történelmi és földrajzi térképek összehasonlítása *(pl. régi és mai határok összevetése)*
- Különböző léptékű történelmi térképeken való tájékozódás *(pl. atlasz, falitérkép, kontúrtérkép)*
- Az egyetemes és a magyar történelem eseményeinek összevetése *(pl. népek tavasza)*
- Változások megfigyelése *(pl. területi, etnikai, vallási változások különböző korszakokban)*

III. A történelmi időben való tájékozódás fejlesztése

- 6 óra

- Időrendbe állítás *(pl. a középkori magyar uralkodók, a második világháború eseményei)*
- Beszámoló az időszámítás alapkérdéseiről és alapegységeiről
- Események, helyszínek és időpontok összekapcsolása
- Szinkrontáblázatok készítése *(egyetemes és magyar történelem párhuzamos eseményei adott korszakokban)*
- Az időbeni változások felismerése, időbeni összefüggések keresése, pl. gazdasági, társadalmi, technikai, kulturális, vallási stb. tényezők egymásra hatása és összefüggései *(pl. a reformáció kulturális hatásai, az ipari forradalmak következményei a településszerkezet átalakulására, a 18. századi betelepülések/betelepítések következményei stb.)*

IV. Különböző típusú források elemzése

- 13 óra

- Szöveges források *(ókori feliratok, középkori törvények, Szent István törvényei, Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata, a 12 pont, stb.)*
- Képi források *(portrék, festmények, fényképek)*
- Grafikonok, táblázatok *(fénymásolt vagy kivetített segédanyag segítségével tendenciák megfigyelése)*
- Több szöveges forrás egybevetése *(fénymásolt vagy kivetített segédanyag segítségével forráskritikai elemzés)*
- Szöveges és képi források egybevetése *(fénymásolt vagy kivetített segédanyag segítségével információszerzés)*